

Derleme Makalesi | Review article

Geliş tarihi |Received: 31.07.2023

Kabul tarihi |Accepted: 20.08.2023

Yayın tarihi |Published: 25.08.2023

Emine Bağır

<https://orcid.org/0009-0005-3149-9515>

Teacher, Köşebaşı Primary School, Turkey, emineozgurcan43@gmail.com

İbrahim Sadioğlu

<https://orcid.org/0009-0005-2116-0147>

Principal, Mezitli Guidance and Research Center, Turkey, ibrahimsadioglu@gmail.com

Ali Altun

<https://orcid.org/0009-0001-3942-4375>

Principal, Secondary School, Turkey, alialtun1650@gmail.com

Sinan Beşiroğlu

<https://orcid.org/0009-0008-4048-7761>

Principal, Sakaar Primary School, Turkey, sinanbesiroglu6161@gmail.com

Erim Kahraman

<https://orcid.org/0000-0001-5641-6281>

Principal, Dicle Kent Secondary School, Turkey, erimkahraman@gmail.com

Rabia Gizem Akın

<https://orcid.org/0000-0002-2923-7058>

Teacher, Ziyaret Primary School, Turkey, r.gizem33@gmail.com

Eyyüp Sabri Korkmaz

<https://orcid.org/0009-0009-1685-9200>

Principal, Diclekent kindergarten School, Turkey, eyupkorkmaz69@gmail.com

Atf Künyesi | Citation Info

Bağır, E., Sadioğlu, İ., Altun, A., Beşiroğlu, S., Kahraman, E., Akın R., G. ve Korkmaz, S., E. (2023). Okul Müdürlerin Öğretimsel Liderlik Davranışlarının Öğretmen Algılarına Göre İncelenmesi. *Akademik Tarih ve Düşünce Dergisi*, 10 (4), 1184-1195.

Okul Müdürlerin Öğretimsel Liderlik Davranışlarının Öğretmen Algılarına Göre İncelenmesi

Öz

Bu çalışmanın amacı okul müdürlerin öğretimsel liderlik davranışlarını öğretmen algılarına göre incelemektir. Araştırmanın evrenini 2022-2023 eğitim öğretim yılı Diyarbakır Bağlar ilçesinde görev yapan 5468 ilköğretim kurumlarında çalışan öğretmenlerden oluşturmaktadır. Araştırmanın örnekleme, evrenden tesadüfî örnekleme yoluyla ile belirlenen 410 öğretmenden oluşmaktadır. Araştırmanın verileri Şişman (2016) tarafından geliştirilmiş olan “Öğretimsel Liderlik Ölçeği” ile

“Kişisel Bilgi Formu” aracılığıyla toplanmıştır. Araştırma verilerinin analizinde; aritmetik ortalama, standart sapma, frekans ve yüzde değerleri hesaplanmıştır. Ayrıca araştırmada, t-testi, ANOVA testi kullanılmıştır. Yapılan analizler sonucunda; okul müdürlerin öğretimsel liderlik davranışlarına sahip olma düzeylerinin öğretmenlerin cinsiyetlerine, kıdemlerine ve öğrenim durumlarına göre anlamlı farklılık göstermediği görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Lider, Okul Yöneticisi, Öğretmen, öğretimsel Liderlik.

Examination of School Principal's Educational Leadership Behavior According to Teacher's Perceptions

Abstract

The aim of this study is to examine the instructional leadership behaviors of school principals according to teacher perceptions. The universe of the research consists of teachers working in 5468 primary education institutions working in Diyarbakır Bağlar district in the 2022-2023 academic year. The sample of the study consists of 410 teachers determined by random sampling from the universe. The data of the research were collected through the "Instructional Leadership Scale" and "Personal Information Form" developed by Şişman (2016). In the analysis of research data; arithmetic mean, standard deviation, frequency and percentage values were calculated. In addition, t-test and ANOVA test were used in the research. As a result of the analyzes made; It was seen that the level of school principals' having instructional leadership behaviors did not differ significantly according to the gender, seniority and educational status of the teachers.

Keywords: Leader, School Administrator, Teacher, Instructional Leadership.

Giriş

Milletlerin, gelişme, ilerleme ve kendilerini gerçekleştirme yolunda kullanmış oldukları en önemli araç şüphesiz eğitim kavramı olmuştur. Eğitimi ciddi manada önemseyen ve çağın gereklerine cevap verebilecek eğitim sistemini kendi bünyesinde etkin şekilde sistemleştiren toplumlar; bilgi ve yeniliğin öncüsü olmuş, insanın doğaya üstünlük kurma çabaları olarak adlandırılan teknolojiye ilerlemeler kaydetmişlerdir. Bahsedilen ilerleme ve dönüşümün etkisi okullara kadar girmekte ve bilgi giderek artarak, okul yöneticisinin bulunduğu konumun değişmesine neden olmaktadır (Keskinkılıç, 2007). Okulların, hayatın her alanında meydana gelen değişimlere ayak uyduracak nitelikte olması, toplumdaki değişim ve gelişimlere adapte olarak aynı zamanda da bilgili insan yetiştirmesi önem arz etmektedir. Okullar, bilgiyi üreten ve yayan kurumlardır. Hızlı bir değişim ve dönüşüm içerisindeki ya da değişimin kaynağı konumunda olan okulların yönetimi, her dönemde ele alınmış, özellikle de yöneticilerin yeterlikleri ve yönetici standartları konusu ön plana çıkmıştır (Aslan, 2012).

Okullardaki değişimi ve dönüşümü gerçekleştirecek olanlar, klasik anlamdaki okul müdürleri değil, öğretim liderleridir. Okul müdürlerinin temel görevi, Milli Eğitim

Bakanlığınca belirlenen eğitim politikaları ve amaçları doğrultusunda okulların devamlılığını sağlamak, okulu işler durumda tutmak ve okulun etkililiğini sağlamaktır (Gürsun, 2007). Eğitim yönetimi alanında yapılan araştırmalarda okul müdürlerinin öğretimsel liderlik özelliklerinin, okulun geliştirilmesi ve değişimi ile öğrencilerin akademik başarıları üzerinde etkili olduğunu göstermiştir (Şişman, 2007). Okul müdürü, okulda olumlu bir örgütsel iklim oluşturarak öğretmenlerin verimli çalışması ve kendilerini geliştirmesini amaçlamalıdır. Bu amacı da ancak öğretim liderliği özelliklerini taşıyan okul yöneticileri gerçekleştirebilir (Şişman 2004). Öğretim lideri olarak okul yöneticisi; belli bir vizyonu olan, eğitim ve öğrenme konusunda derinlemesine bilgi sahibi, risk alabilen, iletişim becerisi yüksek, olumlu ilişkilere sahip, çalışkan ve azimli kişidir (Çelik, 2007).

Öğretim liderleri; öğrencilerin bilişsel, duyuşsal, psikomotor, sosyal, estetik açılarından gelişmelerini ve öğrenmelerini sağlamanın yanında okullarında etkili ve verimli eğitim hizmeti sunmak durumundadır. Okulun amaçlarına ulaşması, okuldaki maddi ve beşeri kaynakların en etkin şekilde kullanılması ile mümkündür. Okulun devamlılığını sağlamak ve amaçlarını gerçekleştirmek görevini üstlenen okul müdürleri bu görevlerini gerçekleştirmek için öğretimsel liderlik rollerini en etkili biçimde gerçekleştirmelidir. Şayet okul liderleri öğretimsel liderlik rollerini gerçekleştirebilirse, öğretmenler ve öğrenciler de okulun amaçlarını ulaşmak için daha fazla gayret gösterecektir (Taş, 2000). Eğitim sisteminin varlığını sürdürmesi ve ulaşılmak istenen amaçların gerçekleştirebilmesi eğitim yönetimiyle ilgilidir. Bu bakımdan okul yöneticilerinin etkili lider yönetici davranışlarını kazanmış olmaları bir zorunluluktur. Çağdaş okul yöneticisi; etkili iletişim sağlayabilen, pedagojik olarak geniş insan bilgisine sahip, dili etkin, doğru ve en güzel şekilde kullanabilen, matematik, felsefe, uygarlık tarihi 3 eğitimi almış, bilgiyi yöneten, yabancı dil bilen, bilişim teknolojilerine hâkim, beden ve ruh sağlığı yönünden sağlıklı, eğitime inanan; dolayısı ile kendini alanında en iyi şekilde yetiştirmiş liderlik özellikleri baskın olan kişidir (Açıkalın, 1998). Okul yöneticileri ekip lideri, yol gösterici, işleri kolaylaştıran, gücü paylaşan, belli bir vizyonu olan kişilerdir. Türkiye’de okullarda verilen eğitim son zamanlarda sıklıkla eleştirilmekte, eğitimin baş aktörleri olan yöneticiler de bundan payını almaktadır. Günümüzde artık okul yöneticisi bir yönetici olmaktan ziyade etkili bir lider olmak durumundadır. Bu bağlamda okulda her öğrencinin öğrenmesi için etkili bir öğrenme ortamı, her öğretmenin motivasyonunu üst seviyede tutmak için etkin bir okul iklimi oluşturmak durumundadır. Özellikle ilköğretimde, eğitim ve bilim alanındaki teknolojik gelişmelerle birlikte öğretim yöntem ve teknikleri de değişmektedir. Bu gelişim ve değişimler sonucunda öğretim programları da farklılaşmıştır. Öte yandan toplumun okullardan beklentileri

çeşitlenmiştir. Bu beklentileri gerçekleştirmek için eğitim yöneticileri, öğretimsel liderlik rollerini en etkin şekilde üstlenmelidir (Sağır ve Memişoğlu, 2012).

Öğretim liderinin yapması gereken öncelikli çalışmalar; okulun asıl işlevinin farkında olarak vizyon ve misyon geliştirme, okulun hedeflerini çalışanlarla birlikte oluşturma, yorumlama ve aktarma, öğretmenleri eğitim ortamlarında ziyaret ederek rehberlik etme, eğitsel faaliyetlerde onlara destek verme, eğitim ve öğretim faaliyetlerinin kesintiye uğramasını önleme, öğrenci başarı durumlarını izleme, olumlu öğrenme ortamı oluşturma, başarıyı artırıcı çalışmalar yapma, eğitim öğretim sürecini denetleme olmalıdır (Balcı, 2007). Alan yazındaki araştırmalar incelendiğinde öğretimsel liderliğin okul çıktıları üzerinde önemli etkilerinin olduğunu ortaya koymuştur. Örneğin, okul müdürlerinin öğretimsel liderlik davranışlarının öğretmenlerin motivasyonlarını (Kurt, 2013; Smith, 1999; Supriadi, 2015), iyimserlik düzeylerini (Yılmaz ve Kurşun, 2015) ve örgütsel bağlılığını (Yüce, 2010), öğrencilerin akademik başarılarını (Hallinger, 2003; Leithwood ve Montgomery, 1982; O'Donnell, 2002), okul performansını (Grissom, Loeb ve Master, 2012) ve okul kültürünü (Niaz, 2017) olumlu etkilediği rapor edilmiştir. Buradan hareketle bu çalışma, öğretmen algılarına göre okul yöneticilerin öğretimsel liderlik davranışlarını çeşitli değişkenler açısından incelemektedir. Ayrıca değişkenler açısından okul yöneticilerinin öğretimsel liderlik davranışları, cinsiyet, kıdem ve eğitim düzeyi değişkenleri arasındaki farkların istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığını ortaya koymaya çalışmaktadır. Bu araştırmanın problem cümlesini ise “İlköğretim kurumlarında çalışan okul yöneticilerinin öğretimsel liderlik davranışları ile değişkenler arasında ilişki var mıdır?” sorusu oluşturmaktadır. “Bu ilişki “Cinsiyet”, “Kıdem” ve “Öğrenim durumu” değişkenlerine göre farklılık göstermekte midir?

2. Yöntem

2.1. Araştırmanın Yöntemi

Eğitim yöneticilerinin öğretimsel liderlik davranışlarının öğretmen algılarına göre tespit etmeyi amaçlayan bu çalışmada “İlişkisel Tarama Modeli” kullanılmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 1999). İlişkisel tarama modeli geçmişte ya da hâlen var olan bir durumu olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır (Can, 2014).

2.2. Veri Toplama Araçları

a. Demografik Bilgiler Formu: İlköğretim öğretmenlerine ait demografik bilgileri toplamaya yönelik olan bu formda; cinsiyet, kıdem ve eğitim düzeyi gibi özellikler yer almaktadır.

b. Öğretimsel Liderlik Ölçeği: Okul müdürlerinin öğretimsel liderlik özelliklerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi amacıyla Şişman (2016) tarafından geliştirilen “Öğretim Liderliği Davranışları Ölçeği” kullanılmıştır. Ölçek hiçbir zaman (1), çok seyrek (2), ara sıra (3), çoğu zaman(4) ve her zaman (5) şeklinde puanlanan 5’li likert tipi 50 maddeden oluşmaktadır. Ölçek 5 boyuttan oluşmaktadır. Ölçek boyutları birinci boyut “okulun amaçlarının belirlenmesi ve paylaşılması” (1.,2.,3.,4.,5.,6.,7.,8.,9.,10. Maddeler), ikinci boyut “eğitim programı ve öğretim sürecinin yönetimi” (11.,12.,13.,14.,15.,16.,17.,18.,19.,20. Maddeler), üçüncü boyut “öğretim süreci ve öğrencilerin değerlendirilmesi” (21.,22.,23.,24.,25.,26.,27.,28.,29.,30. Maddeler), dördüncü boyut “öğretmenlerin desteklenmesi ve geliştirilmesi” (31.,32.,33.,34.,35.,36.,37.,38.,39.,40. Maddeler) ve beşinci boyut “düzenli öğretme-öğrenme çevre ve iklimi oluşturma” (41.,42.,43.,44.,45.,46.,47.,48.,49.,50. Maddeler) şeklindedir. Ölçeğe uygulanan doğrulayıcı faktör analizi sonucunda “ $\chi^2=3,231.4$, $sd=1,170$, $p < .01$; $GFI=0.93$; $AGFI=0.92$; $PGFI=0.86$; $RMSEA=0.05$ ve $CFI=0.94$ ” ölçeğin uygulanabilmesi için uygun değerler olduğu görülmektedir. Ölçeğin Cronbach’s-Alfa güvenilirlik katsayısı .98 olarak bulunmuştur. Alt boyutlar bakımından bu değer tüm boyutların hepsi için sırasıyla .95, .93, .94, .93 ve .96 olarak hesaplanmıştır (Şişman, 2016). Öğretim Liderliği Davranışları Ölçeği Ayık ve Şayir (2014)’ in “Okul müdürlerinin öğretimsel liderlik davranışları” adlı araştırmalarında da kullanılmış ve analizlerde güvenilirlik değerlerinin tatmin edilebilir düzeyde olduğu tespit edilmiştir.

2.3. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni 2022-2023 eğitim öğretim yılında Diyarbakır Bağlar ilçesinde görev yapan 5468 öğretmenden oluşmaktadır. Araştırmanın örnekleme, evrenden tesadüfi örnekleme yoluyla ile belirlenen 410 ilköğretim öğretmeninden oluşmaktadır.

Tablo 1. Katılımcıların sosyo-demografik özellikleri

<i>Değişken</i>	<i>Gruplar</i>	<i>n</i>	<i>%</i>
Cinsiyet	Erkek	215	53,02
	Kadın	195	46,08
Kıdem	1-9 Yıl	105	25,06
	10-20 Yıl	210	51,02
	21 -üzeri	95	23,02
	Lisans	350	85,03

Eğitim Düzeyi

Yüksek Lisans

60

14,07

Tablo 1’de katılımcıların demografik özelliklerine yer verilmiştir. Araştırmaya katılanların %53,02’si erkektir. Ayrıca katılımcı öğretmenlerin % 53’ü 10-20 yıl kıdem arasında olduğu ve %85,04’ü lisans mezunu olduğu görülmektedir.

2.4. Verilerin Analizi

Araştırmanın verileri SPSS- 22.0 programına aktarıldıktan sonra verilerin normalliğine ilişkin analizler yapılmıştır. Verilerin normal dağılım gösterdikleri sonucuna varılmıştır. Araştırma verilerinin analizinde: aritmetik ortalama, standart sapma, frekans, yüzde değerleri hesaplanmıştır. Ayrıca araştırmada, t-testi ve ANOVA testi kullanılmıştır.

3. Bulgular

Bu bölümde alt amaçlara göre araştırma bulgularına yer verilmiştir.

Öğretmen algılarına göre okul müdürlerin öğretimsel liderlik davranışlarına ve alt boyutlarına sahip olma düzeylerine ilişkin bulgular Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Öğretmen algularına göre okul müdürlerin öğretimsel liderlik davranışları ve alt boyutlarına sahip olma düzeyleri

Boyutlar	\bar{X}	SS	N
Okulun amaçlarının belirlenmesi ve paylaşılması	3,47	,56	410
Eğitim programı ve öğretim sürecinin yönetimi	3,55	,71	410
Öğretim süreci ve öğrencilerin değerlendirilmesi	3,66	,56	410
Öğretmenlerin desteklenmesi ve geliştirilmesi	3,89	,81	410
Düzenli öğretme-öğrenme çevre ve iklimi oluşturma	3,99	,63	410

Tablo 2 incelendiğinde, katılımcıların öğretimsel liderlik davranışları ile ilgili olarak öğretimsel liderliğin genel toplamı için ($\bar{x}=3,71$) olarak bulunmuştur. Katılımcılar arasında “düzenli öğretme-öğrenme çevre ve iklimi oluşturma” boyut algısı daha yüksektir. Standart sapma ise ($Ss=0,66$) olarak saptanmıştır. Öğretmenlerin öğretimsel liderlik algılarının cinsiyet değişkeni açısından fark olup olmadığını değerlendirmek için gerçekleştirilen t-Testi sonuçları Tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3. Öğretmenlerin cinsiyet değişkenine göre, okul müdürlerin öğretimsel liderlik davranışlarına ilişkin t-testi sonuçlar

Boyut	Cinsiyet	N	\bar{X}	S	t	sd	P
Okulun amaçlarının belirlenmesi ve paylaşılması	Erkek	215	3,59	,55	-,589	259	,000
	Kadın	195	3,74	,49			
Eğitim programı ve öğretim sürecinin yönetimi	Erkek	215	3,66	,63	-4,11	377	,000
	Kadın	195	3,47	,49			
Öğretim süreci ve öğrencilerin değerlendirilmesi	Erkek	215	3,21	,45	-,752	298	,000
	Kadın	195	3,34	,57			
Öğretmenlerin desteklenmesi ve geliştirilmesi	Erkek	215	3,63	,53	,871	347	,000
	Kadın	195	3,33	,52			
Düzenli öğretme-öğrenme çevre ve iklimi oluşturma	Erkek	215	3,69	,54	,925	336	,000
	Kadın	195	3,70	,45			

Tablo 3 incelendiğinde öğretmen algılarına göre okul müdürlerin öğretimsel liderlik davranışlarına sahip olma düzeylerinin cinsiyetlerine göre anlamlı farklılık göstermediği görülmüştür. Grupların aritmetik ortalamaları dikkate alındığında; kadın yöneticilerin ($X=3.51$) erkek yöneticilere ($X=3.55$) göre öğretimsel liderlik davranışlarını öğretmenler daha düşük düzeyde algıladıkları görülmüştür. Müdürlerin öğretimsel liderlik algılarının kıdem değişkeni açısından fark olup olmadığını değerlendirmek için gerçekleştirilen ANOVA sonuçları Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4. Öğretmen algılarına göre okul müdürlerin kıdem değişkenine göre, öğretimsel liderlik davranışlarına ilişkin Anova testi sonuçları

Boyutlar	Kıdem	N	\bar{X}	ss	Varyansın kaynağı	Kareler toplamı	sd	Kareler ort.	F	p	Anlamlı fark
Okulun amaçlarının belirlenmesi ve paylaşılması	1-9	105	3,12	,81	Gruplar arası	,566	28	,304	1,101	,000	---
	10-19	210	3,13	,70	Gruplar içi	90,572	378	,252			
	20 üstü	95	3,27	,51	Toplam	92,145	478				
Eğitim programı ve öğretim sürecinin yönetimi	1-9	105	3,95	,44	Gruplar arası	,378	28	,127	,896	,000	---
	10-19	210	3,97	,43	Gruplar içi	45,552	367	,129			
	20 üstü	95	3,96	,49	Toplam	46,488	369				
Öğretim süreci ve öğrencilerin değerlendirilmesi	1-9	105	3,96	,84	Gruplar arası	,866	28	,373	2,752	,000	---
	10-19	210	3,68	,46	Gruplar içi	44,159	317	,129			
	20 üstü	95	3,90	,36	Toplam	46,987	369				
Öğretmenlerin desteklenmesi ve geliştirilmesi	1-9	105	3,85	,29	Gruplar arası	,066	28	,027	,471	,000	---
	10-19	210	3,27	,38	Gruplar içi	27,108	367	,074			
	20 üstü	95	3,11	,35	Toplam	27,178	369				
Düzenli öğretme-öğrenme çevre ve iklimi oluşturma	1-9	105	3,99	,31	Gruplar arası	,879	28	,373	2,958	,000	---
	10-19	210	3,86	,39	Gruplar içi	45,741	475	,129			
	20 üstü	95	3,85	,32	Toplam	45,963	412				

Tablo 4 incelendiğinde öğretmen algılarına göre okul müdürlerin öğretimsel liderlik davranışlarına sahip olma düzeylerinin, öğretmenlerin kıdemine göre anlamlı şekilde farklılık göstermediği görülmüştür. “öğretim Liderlik Ölçeği” puan ortalamalarının kıdemi 1-9 yıl kıdeme sahip öğretmenlerin $\bar{X}=3,77$, 10 -19 yıl kıdem arası olan öğretmenlerin $\bar{X}=3,58$ ile, 20 üstü kıdem arası olan öğretmenlerin $\bar{X}=3,61$ ortalamalarına karşılık geldiği belirlenmiştir.

Öğretmen algılarına göre okul müdürlerin öğretimsel liderlik algılarının öğretmenlerin öğrenim durumu değişkeni açısından fark olup olmadığını değerlendirmek için gerçekleştirilen t-Testi sonuçları Tablo 5’te verilmiştir.

Tablo 5. Öğretmenlerin öğrenim durumu değişkenine göre, okul müdürlerin öğretimsel liderlik davranışlarına ilişkin t-testi testi sonuçları

Boyut	Öğrenim Durumu	N	\bar{X}	S	t	sd	P
Okulun amaçlarının belirlenmesi ve paylaşılması	Lisans	350	3,55	,25	1,879	325	,000
	Yüksek Lisans	60	3,87	,74			
Eğitim programı ve öğretim sürecinin yönetimi	Lisans	350	3,22	,32	1,458	317	,000
	Yüksek Lisans	60	3,61	,29			
Öğretim süreci ve öğrencilerin değerlendirilmesi	Lisans	350	3,17	,35	1,478	319	,000
	Yüksek Lisans	60	3,66	,29			
Öğretmenlerin desteklenmesi ve geliştirilmesi	Lisans	350	3,45	,45	1,658	328	,000
	Yüksek Lisans	60	3,74	,45			
Düzenli öğretme-öğrenme çevre ve iklimi oluşturma	Lisans	350	3,15	,51	1,369	330	,000
	Yüksek Lisans	60	3,96	,48			

Tablo 5 incelendiğinde, okul müdürlerin öğretimsel liderlik davranışlarına sahip olma düzeylerinin öğretmenlerin öğrenim durumuna göre anlamlı şekilde farklılık göstermediği görülmüştür. Grupların aritmetik ortalamaları dikkate alındığında öğrenim durumu lisans olan öğretmenlerin ($X=3.30$) yüksek lisans düzeyinde öğrenim durumu olan ($X=3.76$) öğretmenlere göre okul yöneticilerinin öğretimsel liderlik davranışlarını daha düşük düzeyde algıladıkları görülmüştür.

Sonuç

Bu araştırma nicel araştırma modellerinden ilişkisel tarama modeline göre yürütülmüş, 410 öğretmene ulaşılmış, okul müdürlerinin öğretimsel liderlik davranışları incelenmiştir. Öğretimsel liderlik davranışları cinsiyet, kıdem ve eğitim durumu gibi farklı değişkenler açısından farklılık gösterip göstermediği araştırılmıştır. Araştırmanın ilk bulgularına göre okul

müdürlerin öğretimsel liderlik düzeyi “orta” seviye gerçekleşmiştir. Bir diğer tabirle okul müdürlerinin öğretimsel liderlik davranışları orta düzeyde yaygınlık göstermektedir. Elde edilen bu sonuçlar Bellibaş vd.’nin (2020) çalışmasında elde ettiği sonuçlar ile paralellik göstermektedir. Güngör ve Aydın, (2019) öğretimsel liderlik davranışlarının çalışanlar tarafından “orta” düzeyde algılandığını tespit etmişlerdir. Bu sonuçlar ise çalışmanın sonuçlarıyla örtüşmektedir. Okul müdürlerin öğretimsel liderlik davranışlarına sahip olma durumlarını orta düzeyde algıladıkları görülmüştür. Öğretmenlerin cinsiyetlerine göre öğretimsel liderlik algılarının ortalamasına bakıldığında ise anlamlı bir farklılık görülmemiştir. Bu sonuca göre okul müdürlerin öğretimsel liderlik davranışlarının erkek ve kadın öğretmenler üzerinde farklı algılanmadığı, cinsiyetin öğretimsel liderlik algısında önemli bir farklılık oluşturmadığı ortaya konmuştur. Yılmaz (2010), Akdağ (2009), Ayaz (2015), Çilesiz (2019) ve Akgün (2021) yaptıkları araştırmalarda öğretmenlerin görüşlerine göre okul müdürlerinin öğretim liderliği davranışları ve alt boyutlarına ilişkin algı düzeylerinde cinsiyete göre anlamlı bir farklılık bulamamışlardır. Araştırmanın sonucu ile örtüşmektedir. Akan, Sezer ve Ada (2014) yaptıkları araştırmada ise öğretmenlerin görüşlerine göre okul müdürlerinin öğretim liderliği davranışları ve alt boyutlarına ilişkin algı düzeylerinde cinsiyete göre anlamlı bir farklılık bulmuş ve farklılığın erkeklerin lehine olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Yapılan araştırmaya göre öğretmenlerin cinsiyet değişkeni açısından öğretimsel liderlik davranışları algılarının benzer olduğu ve bu algıların kadın ve erkek öğretmenlere göre farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmenlerin eğitim durumuna göre okul müdürlerin öğretimsel liderlik davranışlarının farklılık gösterip göstermediğini ortaya koymak amacıyla yapılan diğer analizde ise öğretmenlerin eğitim durumuna göre anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Öğretmenlerin eğitim durumu okul müdürlerin öğretimsel liderlik davranışı üzerinde anlamlı bir farklılık oluşturmamaktadır. Kaya (2002)’nin öğretmen görüşlerine göre, ilköğretim okulu yöneticilerinin liderlik-yöneticilik özelliklerini yerine getirme düzeylerini değerlendirdiği araştırmada, ilköğretim okulu yöneticilerinin öğretim liderlik özelliklerine ilişkin öğretmen görüşlerinin, farklı kıdem gruplarına göre anlamlı bir farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır. Bu bulgu, araştırmadan elde edilen sonuçlarla benzerdir. Yılmaz (2010) ve Eren (2020) yaptıkları araştırmalarda okuldaki çalışma süresi değişkeni açısından okul müdürlerinin öğretimsel liderlik davranışları ve alt boyutlarını algılama düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Bu bağlamda öğretmenlerin okuldaki çalışma sürelerinden bağımsız olarak okul yöneticisinin öğretimsel liderlik becerilerine sahip olup olmama durumunu farketmelerinin kaçınılmaz olduğu söylenebilir. Öğretmen algılarına göre okul müdürlerin öğretimsel liderlik davranışlarının eğitim durumuna göre farklılık gösterip göstermediğini ortaya koymak amacıyla yapılan diğer analizde ise eğitim durumuna göre

anlamli bir farklılık bulunamamıştır. Akman'ın (2016) çalışması da paralel bulguları ortaya koymaktadır. Akan, Sezer ve Ada (2014) ortaöğretim okul yöneticilerinin öğretim liderliği rollerini gerçekleştirme düzeylerini bazı değişkenler açısından incelemişlerdir. Araştırma sonuçlarına göre öğretmen algılarına göre okul yöneticilerinin öğretim liderliği gösterme davranışı eğitim durumu değişkenine göre lisans eğitimi almış olan öğretmenler okul yöneticilerinden daha yüksek düzeyde öğretim liderliği davranışı beklediği saptanmıştır. Genel olarak araştırma sonuçları incelendiğinde okul müdürlerinin öğretimsel liderlik davranışlarının öğretmenlerin bazı değişkenlerine göre değişmediği görülmüştür. Eğitim çalışmasının öğretimsel lider davranışlarını fark edebilmesi, lider davranışlarının tanımlanabilmesi ve sınıflandırılabilmesi için öğretimsel liderlik ile ilgili nicel ve nitel araştırmaların artması gerekmektedir. Alan yazın incelendiğinde öğretimsel liderlik ile ilgili nitel araştırmaların oldukça kısıtlı olduğu görülmüştür. Bu sebeple öğretimsel liderlik ile ilgili nitel analizlerin yer aldığı bir araştırma yapılabilir.

Kaynaklar

- Açıkalm, A. (1998). *Toplumsal Kurumsal ve Teknik Yönleriyle Okul Yöneticiliği*. Pegem A Yayıncılık.
- Akyol, B., Akar Vural, R. & Gündoğdu, K. (2017). İlkokul öğrencilerinin okula aidiyet, okul atmosferi, iklimi ve müdürlerin öğretimsel liderlik becerilerinin incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 18 (1), 291-311.
- Aslan, H. (2012). Okul müdürlerinin liderlik standartlarının geliştirilmesi [Yayımlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi].
- Balcı, A. (2007). *Etkili Okul Kuram, Uygulama ve Araştırma*. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Yayınları.
- Bellibaş, Ş. M., Bulut, O., Hallinger, P. & Wang, C. (2020). Developing a validated instructional leadership profile of Turkish primary school principals. *International Journal of Educational Research*, 75, 115-133.
- Çelikten, M. (2002). Okul Müdürlerinin Bilgisayar Kullanma Becerileri. *Millî Eğitim Dergisi*, 155-156, 182-190.
- Grissom, J. A., Loeb, S., & Master, B. (2012, November). What is effective instructional leadership? Longitudinal evidence from observations of principals. *In Association for Public Policy Analysis and Management annual meeting*, November.
- Gürsun, Y. (2007). *İlköğretim Okulu Müdürlerinin Öğretmenler Tarafından Algılanan Öğretimsel Liderlik Rollerine İlişkin İletişim Tarzları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi].
- Güven, A. (2007). *Kamu Yöneticilerinin Davranış Tarzlarının, Kamu Personelinin Motivasyonu Üzerine Etkileri: Tokat İl Millî Eğitim Müdürlüğünde Çalışan*

- Öğretmenler Üzerinde Bir Uygulama. [Yüksek Lisans Tezi, Gaziosmanpaşa Üniversitesi].
- Hallinger, P., Bickman, L., & Davis, K. (1996). School Context, Principal Leadership and Student Achievement. *Elementary School Journal*, 96 (5), 498–518.
- Kaya, Ü.S. (2002). *İlköğretim Okulu Müdürlerinin Yöneticilik-Liderlik Özelliklerinin Değerlendirilmesi*. [Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi].
- Keskinkılıç, K. (2007). *Yönetim ve Okul Yönetimi İle İlgili Temel Kavramlar*. Pegem A Yayıncılık.
- Kurt, B. (2013). *İlkokul ve Ortaokul Yöneticilerinin Öğretim Liderliği Davranışlarının Öğretmen Motivasyonuna Etkisi* [Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi].
- Leithwood, K., & Montgomery, D. (1982). The Role of The Elementary Principal in Program Improvement. *Review of Educational Research*, 52 (3), 309-339.
- Niaz, A. (2017). Teachers' Perceptions of the Relationship between Principals' Instructional Leadership, School Culture, and School Effectiveness in Pakistan. *Education and Science*, 4 (192), 407-425.
- O'Donnell, R. (2002). Middle-level principals' instructional leadership behaviors and student achievement [Doctoral Dissertatio, Lehigh University].
- Sağır, M. ve Memişoğlu, S. P. (2012). İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Öğretimsel Liderlik Rollerine İlişkin Öğretmen ve Yönetici Algıları. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 2, 1-12.
- Smith, A. D. (1999). *Milli Kimlik* (Çev. B. S., Şener). İletişim Yayınları.
- Supriadi, E. ve Mohamad, Y. A. (2015) Relationship between Instructional Leadership of Headmaster and Work Discipline and Work Motivation and Academic Achievement in Primary School at Special Areas of Central Jakarta, *Journal of Education and Learning*, 4 (3), 123-135.
- Şişman, M. (2004). *Öğretim Liderliği*. Pegem A Yayıncılık.
- Şişman, M. (2007). Okul Yönetimi ve Öğretim Liderliği. *Eğitime Bakış Dergisi*, 8, 3–14.
- Taş, A. (2000). İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Öğretim Liderliği Rollerini Gerçekleştirme Düzeyleri [Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi].
- Yılmaz, E. ve Kurşun, A. T. (2015). Okul Müdürlerinin Öğretimsel Liderlik Davranışları İle Öğretmenlerin Akademik İyimserlik Düzeyleri Arasındaki İlişki. *Çağdaş Yönetim Bilimleri Dergisi*, 1 (1), 35-48.
- Yüce, S. (2010). *İlköğretim okulu müdürlerinin öğretim liderliği davranışları ile öğretmenlerin örgütsel bağlılıkları arasındaki ilişkinin incelenmesi* [Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi].